

Vladimír Šebeň

Prešov University in Prešov, State institute of professional
education Bratislava

Viera Lapitková

Comenius University Bratislava, State institute of professional
education Bratislava

O projekte zameranom na podporu
profesijnej orientácie žiakov základnej
školy / *On the project focused on support of
professional orientation of elementary school
pupils*

Abstract

In this text we present a part of research, which was focused on attitudinal and behavioral attributes of sexuality of people with intellectual disabilities and their socio-cultural and ethical contexts. In order to establish a broader moral frames within which are constructed attitudes of teachers at special primary schools toward sexuality of people with intellectual disabilities, within the research we also focused on the finding of certain moral and axiological preferences in the area of sexuality. Herein we present the ethical-descriptive analysis of partial research results relating to the differences in preferences of selected moral values in sexual relationships within teachers of special primary schools in terms of sex.

Key words: Intellectual disability. Sexuality. Morality. Ethics. Values. Special primary school. Ethical-descriptive research.

1. ÚVOD

Naša krajina sa zaradila medzi vyspelé krajiny, ktorej ďalší rozvoj však limituje úroveň vzdelávania v krajine. V tejto súvislosti sa v našej spoločnosti čoraz v väčšej miere poukazuje na nesprávnu orientáciu slovenského školstva. Absolventi našich škôl majú veľké problémy po ukončení štúdia nájsť si adekvátne zamestnanie. Pritom to nie je zapríčinené len nedostatkom voľných pracovných miest, ale aj neperspektívnou profiláciou študijných odborov na mnohých našich stredných školách. Vedecko-technický pokrok si vyžaduje špecialistov predovšetkým v prírodovedných a technických odboroch. Skutočnosť je však taká, že práve na školách zameraných týmto smerom zaznamenávame pokles záujmu o štúdium. Nezaujeme o štúdium technických odborov sa u našich žiakov začína

formovať už na základnej škole. Deštruktívne zásahy do technického vzdelávania na základnej škole v nedávnom období, majú výrazne negatívne dôsledky na vzťah žiakov k štúdiu prírodovedných a technických disciplín, čo sekundárne významne determinuje rozhodovanie žiakov o ich štúdiu na strednej škole. Absencia poznatkov z týchto odborov potom následne ovplyvňuje rozhodovanie žiakov aj o ich budúcom povolání. Uvedenému stavu žiaľ napomohla aj školská reforma, ktorá zasiahla všetky úrovne nášho školstva od roku 2008. Zníženie časovej dotácie na prírodovedné predmety a zároveň absolútna minimalizácia dotácie technického vzdelávania mala veľmi negatívne dôsledky.

2. CHARAKTERISTIKA A CIELE PROJEKTU

Slovenské základné a stredné školy sú v súčasnosti pomerne slušne vybavené modernými informačno-komunikačnými technológiami, ktoré mnohí učitelia dokážu efektívne využívať vo svojej práci. Potenciál, ktorý v sebe skrývajú moderné technológie však podľa nášho názoru nie je adekvátne využitý. Existencia množstva moderných informačno-komunikačných technológií na školách ešte automaticky nezaručuje ich efektívne využívanie v rámci výučby prírodovedných a technických disciplín. Práve vo využívaní týchto technológií, v rámci rozvoja experimentálnych a technických zručností žiakov, existujú značné rezervy. Efektívne využívať informačno-komunikačné technológie dokáže len učiteľ disponujúci adekvátnymi kompetenciami. Preto schopnosť aplikovať progresívne metódy vo vyučovacom procese, kreovať obsah predmetu, využívať nové informačno-komunikačné technológie vo vyučovaní, s ich pomocou zaujímavo a pútavo sprostredkovať nové učivo, aktivovať žiakov, efektívne a účelne projektovať a aplikovať nové vyučovacie stratégie, rozvíjať tvorivé a kritické myslenie žiakov, ich schopnosť samostatne získavať nové poznatky, schopnosť riešiť fyzikálne problémy by malo tvoriť základnú kompetenčnú výbavu každého učiteľa fyziky.

V slovenskom školstve sme v období ostatných 2 rokov svedkami postupného návratu k polytechnickému vzdelávaniu žiakov. Deklarované zámery vládnych orgánov sa postupne začínajú aplikovať v praxi. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky vypísalo celý rad projektov, ktorých zámerom je posilniť úroveň výučby prírodovedných a technických disciplín na základných a stredných školách s efektívnym využitím moderných technológií. Jedným z týchto projektov je aj národný projekt ITMS: 26110130549 „Podpora profesijnej orientácie žiakov základnej školy na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami“. Žiadateľom a realizátorom projektu je Štátny inštitút odborného vzdelávania so sídlom v Bratislave. Trvanie projektu je plánované na obdobie od apríla 2013 do októbra 2015.

Pre potreby projektu bol z prostriedkov štrukturálnych fondov EÚ pridelených 19 922 846- €.

K cieľom uvedeného projektu patrí rozvoj polytechnickej výchovy na slovenských školách, pracovných zručností žiakov, podpora profesijnej orientácie žiakov a rozvoj práce s talentami. Medzi plánované výstupy projektu patrí:

- príprava a realizácia inovačného vzdelávania učiteľov základných škôl, zameraného na podporu výučby prírodovedných disciplín s využitím moderných informačných technológií.
- vybudovanie odborných učební na pilotných školách s cieľom skvalitnenia vyučovania fyziky, chémie, biológie a techniky. Žiaci tak budú mať možnosť získať vo vyučovacom procese praktické zručnosti pri práci s modernými prístrojmi, nástrojmi a zariadeniami, využívanými s podporou informačno-komunikačných technológií. Významne sa tak rozšíria možnosti formovania ich prírodovednej a technickej gramotnosti.
- zavedenie nových metód a foriem práce vo výučbe týchto disciplín, skvalitnenie prípravy absolventov v súlade s potrebami trhu práce..

Základnú cieľovú skupinu projektu predstavuje 1960 žiakov 49 základných škôl v 7 regiónoch Slovenska. Projekt umožní vybudovať na týchto školách 49 odborných učební fyziky a techniky a 29 odborných učební chémie, biológie. S uspokojením môžeme uviesť, že v súčasnosti bol proces vybavenia pilotných základných škôl učebnými pomôckami a informačno komunikačnými technológiami už ukončený. V súvislosti so zámermi projektu odborní pracovníci projektu pripravili celý súbor meracích nástrojov. Patria sem napr. dotazníky pre učiteľov, dotazníky pre žiakov, štruktúrovaný rozhovor s učiteľmi pilotných škôl, záznamy z priebehu vyučovacích hodín na pilotných školách. Počas riešenia projektu sa v pravidelných časových intervaloch realizujú aktuálne prieskumy na pilotných školách s využitím pripravených meracích nástrojov. Získané výstupy sa následne vyhodnocujú a navzájom komparujú.

3. PROJEKT KONTINUÁLNEHO VZDELÁVANIA

Veľká väčšina učiteľov prírodovedných a technických disciplín aj v súčasnosti dokáže vo vyučovacom procese účelne využívať informačno-komunikačne technológie. Vedecko-technický pokrok však neustále vytvára tlak na implementáciu nových edukačných technológií, nových učebných pomôcok a celkove vyučovacích prostriedkov do školskej praxe. Na tento tlak musia byť pripravení aj učitelia, ktorí vyučujú prírodovedné a technické disciplíny tak, aby s využitím moderných technológií vo väčšej miere stimulovali záujem žiakov o ich predmety. Zámerom riešiteľov projektu je, aby po absolvovaní inovačného vzdelávania získali frekventanti základné kompetenčné predpoklady na efektívne využívanie moderných technológií, v rámci experimentálnych a technických aktivít aplikovaných počas vyučovacích hodín. Kurzov inovačného vzdelávania sa zúčastní okrem učiteľov z pilotných škôl, aj ďalších 1000 učiteľov z nepilotných škôl. Hlavným cieľom inovačného vzdelávania je teda zvýšenie úrovne kvality a rozvíjanie už nadobudnutých kľúčových kompetencií učiteľov v oblasti fyzikálneho vzdelávania a polytechnickej výchovy, ktorá spája teoretické vyučovanie s praxou. Jedným zo zámerov programu je zároveň poskytnúť učiteľom metodické materiály a námety pre vyučovanie realizované moderným a aktivizujúcim spôsobom (ukážky konkrétnych cvičení, pokusov, experimentálnych úloh), ako aj tematické výchovno-vzdelávacie plány pre rozšírené vyučovanie predmetu fyzika. Výstupy projektu v oblasti odborného-metodickej zabezpečujú skupiny odborných pracovníkov, ktorí okrem

prípravy metodických materiálov majú na starosti aj prípravu a vyhodnocovanie merateľných nástrojov potrebných pre overovanie účinnosti realizácie zámerov projektu.

Cesta k profesionalizmu učiteľa vedie cez jeho sebvzdelávanie a sebvýchovu, cez celoživotné vzdelávanie. Aj na základe vyššie uvedené sme v rámci plánovaných úloh projektu pristúpili k vypracovaniu programu inovačného vzdelávania orientovaný na učiteľov fyziky na našich základných školách pod názvom *Fyzika v experimentoch pre žiakov základnej školy*. Všeobecne aj dnes platí, že učiteľ môže odovzdať žiakom iba to, čo sám má, môže u nich formovať iba tie schopnosti, spôsobilosti, ktorými sám disponuje. Požiadavky spoločnosti smerujúce k zvyšovaniu kvality vzdelávania na našich školách, determinujú zvýšené nároky na kompetencie budúcich učiteľov predovšetkým v profesijnej zložke.

Hlavným zámerom vzdelávacieho programu je zvýšenie úrovne kvality a rozvíjanie už nadobudnutých kľúčových kompetencií učiteľov v oblasti fyzikálneho vzdelávania a polytechnickej výchovy, ktorá spája teoretické vyučovanie s praxou. Jedným zo zámerov programu je zároveň poskytnúť učiteľom metodické materiály a námety pre vyučovanie realizované moderným a aktivizujúcim spôsobom (ukážky konkrétnych cvičení, pokusov, experimentálnych úloh), ako aj tematické výchovno-vzdelávacie plány pre rozšírené vyučovanie predmetu fyzika.

Program inovačného vzdelávania *Fyzika v experimentoch pre žiakov základnej školy* umožňuje frekventantom rozšíriť a inovovať už existujúce kompetencie súvisiace s ich pedagogickou prácou. Pre splnenie uvedeného zámeru budú mať frekventanti k dispozícii materiálne zabezpečenie realizované v rámci projektu. Po jeho absolvovaní budú jeho frekventanti schopní využívať moderné technológie pri realizácii fyzikálnych experimentov, oboznámia sa s progresívnymi edukačnými technológiami, dokážu vo väčšej miere využívať interdisciplinárne vzťahy s dôrazom na aplikáciu najnovších poznatkov z vedy a techniky a predovšetkým prostredníctvom zaujímavých experimentálnych aktivít sa budú uchádzať o záujem žiakov k fyzike a iným prírodovedným a technickým disciplínam. Z uvedeného dôvodu sme sa snažili v čo najväčšej miere zamerať práve na experimentálne aktivity v rámci realizácie inovačného vzdelávania. Pre potreby inovačného vzdelávania boli pripravené obsahové a výkonové štandardy, pripravené sú metodické a pracovné listy, overovaná je účelnosť a vhodnosť materiálne technického zabezpečenia projektu.

4. ZÁVER

Veríme, že úspešné riešenie projektu *Podpora profesijnej orientácie žiakov základnej školy na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy zameranej na rozvoj pracovných zručností a práca s talentami* prinesie do každodenného života našich základných škôl celý rad pozitívnych zmien a dopadov, podporí orientáciu žiakov základných škôl na technické odbory ale aj profesijný rast učiteľov a ich pracovné podmienky vo forme dobre vybavených laboratórií.